

وضعیت مطبوعات در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی

۶ اسفند ۱۴۰۰ ساعت ۱۵:۵۳

بزرگ‌ترین دستاوردی که برای مطبوعات بعد از انقلاب پیش آمد اجازه انتشار مطالب به زبان اقوام مختلف بود که در زمان رژیم پهلوی کاملاً ممنوع و مستوجب مجازات بود و اگر احیاناً روزنامه‌ای مطلبی به زبان غیر از فارسی می‌نوشت مورد تهدید و آزار واقع می‌شد....

با پیروزی انقلاب اسلامی و روی کار آمدن سران نهضت آزادی که دنباله‌روهای دکتر مصدق بودند دوباره همان سیاست لجام گسیخته را به عنوان آزادی مطبوعات پیش گرفتند و هر روز دهها روزنامه و مجله با اهداف و مقاصد مختلف مثل قارچ در مملکت روئید. کار به جایی رسید که اسرار نظامی کشور در روزنامه آیندگان چاپ شد و یا مطالبی در جهت تجزیه مملکت از جمله در کردستان چاپ می‌شد و شخصیت‌های انقلابی را تخریب می‌کردند. آزادی بی‌حد و حصر روزنامه‌ها در اوایل انقلاب تبعات خود را نمایان ساخت و با شروع جنگ در سال ۵۹ و التهابات سیاسی، نشریات مخالف با نظام اسلامی و عدم رعایت مصالح ملی و عدم احساس مسئولیت اجتماعی و اخلاقی ناگزیر توقیف شدند. بعد از برکناری دولت لیبرال، آرام آرام سیاست معقول دولت در مورد مطبوعات جامه عمل پوشید و آزادی‌های مشروع، به دور از نقطه‌نظرهای خائنانه، به مطبوعات اعطا شد. پس از جنگ و در دوران بازسازی نیز فعالیتهای مطبوعاتی بیشتر شد و از لحاظ رشد کمی و کیفی گسترش یافت.

دستاوردهای انقلاب برای جامعه مطبوعات

با استقرار نظام جمهوری اسلامی محدودیتهای مطبوعات به چند مورد کلی تقلیل یافت و خط قرمزها به چند مورد محدود شد: از جمله اینکه مطالب مطبوعات در مخالفت با اسلام نباشد و حیثیت و ناموس افراد در امان باشد، از قومگرایی و یا مطالب منجر به تجزیه مملکت و افشای مذاکرات محرمانه و اسرار کشور اجتناب شود.

آزادی مطبوعات از نظر معمار کبیر انقلاب اسلامی امری بسیار مهم تلقی شده و همواره حضرت امام خمینی، رحمتاً... آزادی مطبوعات را ارج می‌نهاد. در نظر ایشان «آزادی غیر از توطئه است و به مطبوعات و رسانه‌های جمعی اخطار می‌کنم که از توطئه‌های خلاف مصالح عالییه اسلام و کشور جداً جلوگیری شود.» ۱ ایشان همچنین وظایف مطبوعات را این‌گونه بیان می‌دارند: «باید مطالب نشریات رو به انتقاد سالم و مصلحت‌اندیشی و هدایت باشد. گاهی ممکن است یک انتقادی از باب اینکه با سلامت نفس نوشته نشده است. باعث بدتر شدن وضع شده باشد، مقالات انتقادی وقتی وضع را آرامش می‌دهد که از روی مصالح باشد و نویسنده توجه کند که مسئولیتی الهی دارد و پیش خدا مسئول است. کسی که قلم به دست می‌گیرد بداند که مورد سؤال قرار می‌گیرد.» ۲

بزرگ‌ترین دستاوردی که برای مطبوعات بعد از انقلاب پیش آمد اجازه انتشار مطالب به زبان اقوام مختلف بود که در زمان رژیم

پهلوی کاملاً ممنوع و مستوجب مجازات بود و اگر احیاناً روزنامه‌ای مطلبی به زبان غیر از فارسی می‌نوشت مورد تهدید و آزار واقع می‌شد. اما امروز ما، به برکت انقلاب اسلامی، شاهد مطبوعاتی با مطالب کاملاً آزاد ترکی و حتی با رسم‌الخط کریل و لاتین و یا کردی و گیلکی و بسیاری دیگر هستیم. در واقع، سیاستهای جمهوری اسلامی با محترم شمردن حقوق افراد جامعه باعث شد که از طریق تریبونهای آنها همدلی بین مردم و مسئولان کشور و منطقه به وجود بیاید و روزنامه‌ها در کشور با آزادی واقعی تمام مسائل و مشکلات مربوط به جامعه و منطقه را، با رعایت موازین قانون اساسی و اسلامی، مطرح سازند و با اطلاع‌رسانی درست و عمل به وظیفه تاریخی و انسانی خود، برخلاف دوران رژیم پهلوی، از میزان بدبینی‌ها و تشنج‌های سیاسی و اجتماعی کاسته شود و از انباشته شدن مطالبات برآورده نشده، که وسیله مناسبی برای دخالت بیگانگان در کشورمان است، جلوگیری شود.^۳

از دیگر موهبت‌های این انقلاب در مورد جامعه مطبوعات و مردم رسیدگی به تخلفات مطبوعاتی، محاکمات روزنامه‌نگاران در دادگاه‌های علنی مطبوعاتی و با حضور هیئت منصفه است؛ حال آنکه این کار در رژیم پهلوی زیر نظر تشکیلات مخوف امنیتی و ساواک انجام می‌گرفت.

اسلامی شدن به منظور ارج نهادن به مبانی دینی در روزنامه‌ها و احترام و توجه به اقلیت‌های مذهبی به ویژه احتراز از طرح مسائل تفرقه‌برانگیز شیعه و سنی که برای وحدت جامعه و اسلام مضر است می‌باشد؛ حال آنکه در رژیم طاغوت، به گفته امام (رحله)، «تمام رسانه‌های گروهی و مطبوعات کشور و تمام آنهایی که در کشور می‌توانستند کار صحیحی انجام بدهند در خدمت اجانب و در خدمت این رژیم فاسد به ضدیت با روحانیت برخاسته بودند و در روزنامه‌ها علیه اسلام تبلیغات بسیار بود.»^۴

بی‌شک، مطبوعات در هر کشوری عملکرد اساسی را در ایجاد جوّی سالم و یا ناسالم دارند و تأثیر آنها در برداشتها و باورها و حتی قضاوت‌های امروز بشر بر هیچ کس پوشیده نیست. مبتذل بودن مطبوعات در رژیم پهلوی فکر جوانان را مسموم می‌کرد و نیروی جوانان را به بیراهه می‌کشاند. روزنامه‌ها و مجلات مروج فحشا بودند و به گفته حضرت امام (ره): «مجله‌ها با مقاله‌ها و عکس‌های فضاحت‌بار و اسفانگیز و روزنامه‌ها با مسابقات ضد فرهنگی و ضد اسلامی خود با گستاخی مردم، به ویژه طبقه جوانان، را به سوی غرب یا شرق هدایت می‌کردند»^۵ اگر تنها به عنوان سندی تاریخی به تعدادی انگشت‌شمار از مطبوعات منتشر شده در دوران طاغوت، که تحت حاکمیت رژیم طاغوت چاپ می‌شد، نگاهی بیندازیم می‌بینیم که قریب به اتفاق اکثر مطالب روزنامه‌ها، با زیر پا گذاشتن اخلاقیات و درج تصاویر شرم‌آور، ابزاری برای اغفال جوانان و غافل‌نگهداشتن ملت بود.

در کار تبلیغ و تأثیرگذاری این رسانه‌های فاسد چنان تلاش شده بود که فساد و فحشا و انحراف را در نظر خواننده کاری معقول و برازنده انسان متمدن امروزی جلوه داده بودند؛ اما به برکت نظام اسلامی، مطبوعات بعد از انقلاب در چارچوب پایبندی به اخلاق و ایمان توانسته‌اند در رشد و هدایت جامعه و اصلاح و گسترش اخلاق فاضله در بین جوانان با موفقیت عمل کنند و با ایجاد امید و ایمان در ملت دروازه‌های دانش و فناوری را بر روی ملت ایران بگشایند.^۶

در پایان باید گفت گرچه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تأثیرگذاری مطبوعات در گسترش جامعه فاضله همواره مثبت نبوده است اما شواهد و نمونه‌های فراوانی وجود دارد که در گذشته مطبوعات بیشتر به عنوان ابزار دروغ و تهمت و تسویه حساب‌های شخصی و یا برای تحکیم قدرت مواضع خود را نشان می‌دادند اما اینک به برکت نظام شکوهمند اسلامی آنچه از مطبوعات و روزنامه‌نگاران ما برجای مانده است انعکاس واقعیت‌هایی از یک جامعه آزاد شده از یوغ استکبار است که راهگشای بسیاری از مشکلات کشور است.

با اصلاح تدریجی محتوای مطبوعات در طی سال‌های پیروزی انقلاب اسلامی، اینک مطبوعات تا حدود زیادی حامل پیام واقعی

ملت و پیام اسلام می‌باشند و با ایجاد امید و اطمینان در ملت، استقلال روحی در مردم ایجاد می‌شود هرچند هنوز متأسفانه معدودی از مطبوعات با روشهای جنجالی و یأس‌آفرین خودآگاهانه و یا ناآگاهانه آب به آسیاب دشمن می‌ریزند و با بزرگ کردن مشکلات و برخی حوادث پیش آمده سهم بسزایی در تلخ کردن کام شیرین مردم و افزایش اختلافات و مشکلات سیاسی دارند؛ اما به برکت انقلاب و به واسطه خونهای پاک شهدای جان برکف نظام اسلامی برای تهذیب و نشر تقوا در جامعه مطبوعات کوششهای فراوانی شده است و نویسندگان و روشنفکران متعهد با گفتار و نوشتار و کردار خود تبلیغات دامنه‌دار دشمنان انقلاب را خنثی نموده‌اند. ۷.

اگرچه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نیز تأثیرگذاری مطبوعات در افشای دسیسه‌های دشمنان مثبت بوده است اما متأسفانه هنوز هم معدودی از مطبوعات نه تنها از دخالت بیگانگانی چون انگلیس و آمریکا ناراضی به نظر نمی‌رسند، بلکه با روشهای جنجالی و یأس‌آفرین خود آگاهانه و یا ناآگاهانه آب به آسیاب دشمن می‌ریزند و با بزرگ کردن مشکلات داخلی و برخی حوادث دشمن‌پسند، سهم بسزایی در تلخ کردن کام شیرین مردم و افزایش اختلافات و مشکلات سیاسی دارند.

اینک به برکت انقلاب و به واسطه خونهای پاک شهدای جان برکف نظام اسلامی برای تهذیب نشر تقوا در جامعه مطبوعات کوششهای فراوانی شده است و نویسندگان و روشنفکران متعهد با گفتار و نوشتار خود تبلیغات دامنه‌دار دشمنان انقلاب را خنثی نموده‌اند، کما اینکه در جریان تسخیر لانه جاسوسی سفارت انگلستان به توسط دانشجویان، قاطبه مطبوعات و رسانه‌ها و سایتهای کشور از توطئه‌ها و کارشکنیهای انگلستان در طی چندین سال رسوخ در جامعه ایران پرده برداشتند.

پی نوشتها:

۱. سخنرانی حضرت امام در تاریخ ۱۳/۳/۱۳۶۰.
۲. همان.
۳. اسماعیلی، محسن، «تأثیر انقلاب اسلامی بر کارکرد رسانه‌ها با مطالعه موردی در حقوق مطبوعات»، فصلنامه رسانه، شماره ۷۷، ۱۳۸۸، ص ۵۶
۴. قسمتهایی از سخنرانی حضرت امام (ره) در سال ۱۵/۳/۱۳۶۸.
۵. نگرشی موضوعی بر وصیتنامه حضرت امام (ره) و صحیفه انقلاب، تهران، موسسه نشر و تنظیم آثار امام خمینی، ۱۳۸۳، ص ۲۶.
۶. مرتضوی امامی، سید علی، «نگاهی بر نقش و عملکرد مطبوعات کشور در آستانه انقلاب اسلامی»، فصلنامه رسانه، پاییز و زمستان، شماره ۸۳، ۱۳۸۹، ص ۷۸
۷. کیا، علی اصغر؛ حسین پور، جعفر، «نقش مطبوعات در بسیج اجتماعی از ۱۳۸۴-۱۳۵۷»، فصلنامه رسانه و فرهنگ، سال سوم، بهار و تابستان، تهران: ازوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۲، ص ۸۸

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۴۸۶۴۹/وضعیت-مطبوعات-اولیاد-انقلاب-پیروزی-اولیاد-مطبوعات-وضعیت>